

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

КИЧКИНА ДЕМАНГ БИЗНИ...

ШАҲРИМИЗДАГИ УЛУҒБЕК НОМИДАГИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИ ШАҲАРЛИК

болажонларнинг энг сеvimли масканларидан биридир. Айниқса, болаларнинг таътил кунларида боғнинг файзи бўлакча. Сўлим ва оромбахш ёшда турли тадбир ва мусобақалар уюштирилмоқда. Кун-кеча ҳам бу боғқа дам олиш учун келганлар ажойиб бир тадбирнинг томошабинлари бўлишди. Эрта тонгданоқ гавжум боғда боғча тарбияланувчиларининг спорт мусобақалари финал спартакиадаси бўлиб ўтди. Велосипед ҳайдаш, маълум масофага югуриш, халқалар ва копток ердамида машқлар бажариш каби мусобақаларда, бадий ҳаваскорлар кўригида пойтахтимиз туманларидаги жуда кўп болалар боғчаларининг жажжи кичкинтойлари беллашдилар.

Болажонларнинг бари чаққон, дадил ва зукко. Ўзларига, ғалабага ишончлари баланд. Шундай бўлса ҳам мусобақа ўз номи билан мусобақа. Акмал Икромов туманидаги 453-болалар боғчасининг Қосим ака Отабоев раҳбарлигидаги еш спортчилари ғолибликни кўлга киритиб, олқишлар олишди.

Ташкилотлар қарамоғидаги боғчалар орасидан эса Тошкент трактор заводи қошидаги 2-болалар боғчаси кичкинтойлари ғолиблик шохсупасини эгаллаб, устозлари Феруза Ювакаева ҳамда Ира Кимларнинг ишончини оқладилар. Қимматбаҳо совғалар, ерлик ва мукофотлар ҳам ғолибларга бўлди. Шайхонтоҳур туманидаги 197-, Собир Раҳимов туманидаги 441-болалар боғчаси тарбияланувчилари иккинчи, ҳамда Юнусобод туманидаги 74-, Акмал Икромов туманидаги 531-болалар боғчасининг жажжи спортчилари 3-ўринларни эгаллашди.

Бу кунги спорт байрамидан унинг қатнашчилари ҳам, ишқибозу томошабинлар ҳам бир олам таассурот билан қайтишди.

Суратларда: мусобақалардан лавҳалар.

Р.АЛЪБЕКОВ туширган суратлар.

ТЎЛҒОНОЙ НОМИДАГИ МУКОФОТ

Тўлғонойнинг номини бугунги кунда нафақат Жарқудук қишлоғида, балки Нуробод туманида ҳам кўпчилик яхши билади. Сабаби...

1993-1994 ўқув йили бошида "Ўзбекистон" давлат хўжалигининг бош ветеренария шифокори Абдуолим Отамуродов 46-мактабга ташриф буюриб, ҳали боғча ёшидаги қизалоғи — Тўлғонойнинг тутилган куни муносабати билан аълочи ўқувчига 50 минг сўм-купон мукофот таъсис этганлигини маълум қилди.

Тўлғонойнинг ота-онаси — Муаззамхон опа ва Абдуолим аканинг нияти холис, мақсади улуг. Жарқудукдек олис ва чекка қишлоқда болаларнинг аъло ўқишлари ва одобли вояга етишлари учун ушбу мукофот ўз хиссасини қўшса ажабмас.

Мактабнинг охириг кўнгирик кунини Тўлғоной номидаги биринчи мукофот юқори синф ўқувчиларидан бирига насиб этди.

Абдулла ТУРДИЕВ,
Самарқанд вилояти.

Мана бир неча йилдирки, Миробод туманида жойлашган 110-мактаб қошида кундузги оромгоҳ фаолият кўрсатиб келмоқда. Бу йил ҳам ушбу масканда 124 нафар ўғил-қиз таътилниг илк ойини мароқли ўтказдилар. Бу ерда болажонларнинг кўнгилли дам олишлари учун барча шарт-шароитлар муҳайе этилган. Ўқувчилар шаҳарнинг манзарали, сўлим жойларига, музейларга саёҳат қиладилар, кинотеатрларга борадилар. И. Литвиновская, Т. Усмонов, Г. Мамедова, М. Белова, С. Ханмурзина сингари меҳрибон тарбиячилар улар қошида парвона. Бир сўз билан

Кўпинча барвақт ишга кета туриб шундай манзараниг гувоҳи бўлардим: Шухрат мактабга кетаётганида бувиси ортидан сездирмайгина изма-из бораверарди. Набираси мактаб остонасига қадам қўйгачгина хотиржам ортига қайтарди...

“БУВИЖОН, СИЗ БИЛАН
ҚОЛАЙ...”
2-БЕТ

Ўқувчиларнинг қувноқ ёзи авжи паллада. Оромгоҳлару дам олиш масканлари болажонлар билан гавжум. Уларнинг кўнгилли дам олишлари эса ҳар жиҳатдан биз, катталарга боғлиқдир. Бу борада Андижон вилоятида амалга оширилаётган ишлар алоҳида эътиборга моликдир.

Бундан бир неча йиллар муқаддам Хўжаобод тумани, Дилқушод қишлоғида халқ таълими ходимларининг Бобур

ИҚТИДОРЛИЛАР ОРОМГОҲИ

номли дам олиш уйи ташкил этилган эди. Ўтган ўқув йилида шу тумanning Ордай қишлоғида ҳунар билим юртларида таҳсил олаётган ўғил-қизлар учун дам олиш маскани очилди.

Бу йил вилоятдаги иқтидорли ўқувчилар ҳам ажойиб совға олишди. Республикада биринчи бўлиб вилоят иқтидорли болаларининг дам олиш уйи ташкил қилинди. Айни кунларда ушбу сўлим масканда 150 нафар ўғил-қиз ҳам ўқиб, ҳам ҳордиқ чиқармоқдалар.

Аваз ҲАЙДАРОВ.

АТИГИ 10 ФОИЗИНИ...

айтганда, ушбу маскан сўлиму хушманзараликда тоғ ен бағирларидаги оромгоҳлар билан баҳслаша олади.

Қувончли томони шундаки, оромгоҳга йўлланмалар нархи 168 минг сўм-купонни ташкил этса-да, ота-оналар шундан атиги 10 фоизинигина тўлаштиради.

Ш. НОРҚУЛОВА,
Тошкент шаҳри.

“Аввал онангни, яна онангни, яна бир бор онангни, сўнгра эса отангни ҳурмат қил”. Ҳадисда айтиб ўтилган бу сўзлар онаниг қай даражадаги улуг зотлигини билдириб туради.

“ОНАСИ ЙЎҚҚА ЎХШАЙДИ...”
3-БЕТ.

"Мунозара" клубимизга келадиган мактублар мазмунига бир эътибор беринг-а. Мазмунан ранг-баранг, ўз номи билан барчаси ўқувчини фикрлашга, баҳсга, мунозарага чорлайди. Муштарийларимиз дилининг энг тубида яширин гапларидан тортиб, ҳаётларида учраб турган воқеа-ҳодисалару айрим ўйлантираётган муаммолари ҳақида ёзишади, маслаҳатлашишади.

Қўйида клубимизга келган мунозарали мактублардан айримларини эътиборингизга ҳавола қиляпмиз. Барчангизни баҳсга чорлаймиз.

УНГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

Қаҳрамон исмли дўстим бор. Мактабда ҳам бирга ўқиймиз. Дарслар тугамасиданоқ бозорга, онасининг енига шошарди. Ҳозирги таътил кунларида эса уни фақат бозордан топасиз. Ўзи савдо қиляпти. Шундан бўлса керак, доимо енида бир даста пул юради. Истаган нарсасини сотиб олади. Менда эса ҳеч қачон пул бўлмайди. Отанамдан пул сўрасам, "Сенга нима керак бўлса,

ўзимиз олиб берамиз. Ҳозирданоқ пулга ўрганмагин", дейишади. Ҳатто музқаймоқ, сақичларни ҳам ўзлари олиб келишади.

Тунов кун қаҳрамон "Савдодда менга қарашиб юрсанг, ойига 25 минг сўмдан маош тўлайман" деб қолди. Мен хурсанд бўлиб кетдим. Отанамдан тезроқ суюнчи олай деб ошиқдим. Кутилмаганда, улар мени роса қойиб беришди. "Сенинг пулингга қараб қолганимиз йўқ. Кун бўйи бозорда лақиллаб юргунча бирор хунар ўргангин, тўғарақларга қатнагин", дейишди.

Менинг эса Қаҳрамонга жуда-жуда ҳавасим келади...

Шавкат ТИЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳри.

Синфдошларим

Синфимизда Ҳилола, Дурдона исмли қизлар бор. Иккиси икки хил олам. Ҳилола аълочи, фаол жамоатчи қиз. Шундай бўлсада ўта камтар, мулойим, гаплари маъноли. Ҳеч кимдан ерданини аямайди. Ўқитувчиларимиз ҳам яхши кўришади.

Дурдона эса бутунлай акси. Ўқишга қизиқиши йўқ. Ҳар кун ҳар хил қимматбаҳо кийимлар кийиб келиб, қизларга кўз-кўз қилади. Нафақат болаларни, балки айрим ўқитувчиларимизни ҳам менсимайди. Сақич, турли ширинликлар олиб келиб, қизларга таркатади. Шундан бўлса, керак, синфимизда унинг айтгани айтган, қизларимиз ҳам кетидан қолишмайди. Ҳилола эса кўпинча яккаланиб қолади...

Шахло ҚУРБОНОВА,
Фарғона вилояти.

ЗИЛОЛАДАН ЎРНАК ОЛИБ

Бир неча йиллар аввал маҳалламизга янги қўшни кўчиб келди. Уларнинг биз тенги қизлари бор экан. Бир мактабда ўқий бошладик. Зилола (унинг исми шундай экан) аълочи, мактаб тадбирларида фаол эди. Барча йиғилиш ва мажлисларда уни макташар, маҳаллада ҳам катталар унга бошқача меҳр билан қарашарди. Шунданми, мен унинг билан салом-алик қилиб юрсамда, яқиндан дўстлашишга ҳайиқар, уни гердайдан деб ўйлардим...

Зилола нафақат аълочи, одобли, балки

дўст қадрини биладиганлардан экан. Биз жуда иноқлашиб кетдик. Унинг серҳаракатлилиги, тинчимаслиги мени жуда ажаблантирарди. Таътилга чиқмасдан аввал уни ҳали "Ўлкашунослар" тўғраги аъзолари билан баҳс ўтказётганини, ҳали "Иқтидорли болалар", "Санпостчилар" мусобақаларини ташкил этаётганининг гувоҳи бўлардик. Шу билан бирга у 7-синфни аъло баҳолаб тугаллади. Зилоланинг яхши ҳислатлари фақат менга эмас, балки унинг билан дўстлашган ўғил-

КИМНИНГ ОТА-ОНАСИ ҲАҚ?

Энг яқин дўстим Акмал билан бир девор қўшнимиз. Ўтган йили дадам ўртадаги нураб кетган деворни тиклай бошладилар. Девор сабаб бўлди-ю дадам билан Акмалнинг дадаси уришиб қолишди. Кунда бир бор бир-бирларини йўқлашадиган ойиларимиз ҳам гаплашмай қўйишди. Биз эса дўстлигимизча қолавердик. Дастлаб унча эътибор беришмади. Лекин кейинчалик дадам Акмал билан ўйнашмини таъқиқлаб қўйдилар. Бир кун баланд овозда "У билан ўйнама. Отанаси ёмон одамлар" дедилар. Дадамнинг бу гаплари менга оғир ботди. Бегуноҳ дўстимга бўлган меҳрим янада ортди.

Акмал бизникига кирмай қўйди. Дадам билан ойим ҳатто унинг саломига алик ҳам олишмасди. Менинг эса у билан жуда-жуда ўйнагим келарди...

Тунов кун қўчада юрсам, Акмалнинг дадаси Асқар ака ишдан қайтаётган экан. У ҳам менинг саломимга алик олмаса керак, деган ўйда охиштагина салом бердим. Асқар ака бўлса алик олиб, ҳол-аҳвол сўраша кетди. "Бизникига кирмай қўйдинг", дея гина ҳам қилди. Кутилмаган муомаладан довдираб қолдим. Айтинг-чи, кимнинг отанаси ҳақ?

Шавкат МЎМИНОВ,
Тошкент вилояти,
Чиноз тумани.

қизларнинг барчасига ўтган. У ўз ортидан яхши ишларга ҳаммани жалб этишга қодир. Шунинг учун ҳам уни ҳамма ҳурмат қилади.

Кишининг ташқи қиёфаси ички дунёсини очиб бера олмас экан. Зилолани гердайдан, деб ўйлаб адашибман. Унинг ҳислатларини билган сайин, шундай одобли қизлар кўп бўлса, қандай яхши бўларди, деб ўйладим.

Феруза МЕНГЛИЕВА,
Қашқадарё вилояти, Деҳқонобод
тумани, "Ўзбекистон" мактаби.

деган илинжда келин туширган онахоннинг айби нимада?! Кексайган чоғида уй-рўзгор юмушлари, набираларини оқ ювиб, оқ тараётгани етмага-нидек, кетидан пойлаб юриши инсофданми ахир?! Фарзанд тарбияси учун уларни дунёга келтирган ота-она эмас, кексайиб қолган момо масъулми?

Нурхон ҚУРБОНОВА,
Самарқанд шаҳри.

Саҳифа материалларини
Ф. ЖАЛИЛОВА тайёрлади.

Гулимни кимга бераман?

Абдували МУҲСИМОВ суратга туширган.

Кўчамизда Салтанат бўлдию ўғли билан келини олинди. Набирасининг кўчага чиққим келмайди. Момо исмли бир онахон яшайди. Ёлғизгина ўғли бор. Орзу-ҳаваслар билан тўй қилиб, келин туширди. Бу оиланинг аҳил-тотувлигига кўпчилик-нинг ҳаваси келарди. Аввал Шухратжон, кейин эса Шаҳнозахон исмли набиралари дунёга келганда Салтанат момонинг суюнчиламаган одами қолмади, ҳисоби.

Бироқ онахоннинг севинчи узоққа чўзилмади. Нима сабаб

бўлдию ўғли билан келини олинди. Набирасининг кўчага чиққим келмайди. Момо исмли бир онахон яшайди. Ёлғизгина ўғли бор. Орзу-ҳаваслар билан тўй қилиб, келин туширди. Бу оиланинг аҳил-тотувлигига кўпчилик-нинг ҳаваси келарди. Аввал Шухратжон, кейин эса Шаҳнозахон исмли набиралари дунёга келганда Салтанат момонинг суюнчиламаган одами қолмади, ҳисоби.

Бироқ онахоннинг севинчи узоққа чўзилмади. Нима сабаб

БУВИЖОН, СИЗ БИЛАН ҚОЛАЙ

кулоқ солмай, аллақайларга кетиб қоладиган одат чикарди. Маҳалладаги болалар билан ўйнамас, ўзининг "ўртоқ"-лари бор эди. Отаси уззу-кун хизматда, Шухрат эса ҳар тонг "мактабга кетдим" дея кекса бувисини алдаб, қаёқларгадир йўл оларди. Уни жуда кўп марта тартибга қақирдик, бир неча бор қўлидан сигаретасини тортиб олиб, танбех бердик, ўзгариш бўлмади. Охир-оқибатда дўстлари билан майда безорилик, ўғирлик содир қилгани учун ички ишлар ходимлари томонидан икки маротаба қўлга тушди. Вояга етмаган ўсмирлар билан ишлаш бўлимида рўйхатга

ортидан, сездирмайгина изма-из боварварди. Набираси мактаб остонасига қадам қўйгачгина хотиржам ортига қайтарди...

Салтанат момо учун бу ҳам бир ҳолва экан. Яқинда унинг кичик набираси Шаҳноза ҳам онасидан қочиб келибди. Бувисининг пинжиги суқилиб юм-юм йиғлабди: "Бувижон, мени онамга бериб юборманг. Ойимни ёмон кўраман. Уйимизга ҳар кун ҳар хил амакилар меҳмон бўлиб келишади. Улар келиши билан ойим мени дарҳол кўчага чиқариб юборадилар. Дарс тайёрлаётган эки телевизор кўраётган пайтларимда, ҳечам

бувиси қўлидан чиқиб-кетсам дейман. Жо-он бувижон, онам келса мени бериб юборманг. Менинг сиз билан яшагим келяпти..."

Набирага қўшилиб буви ҳам кўз еш қилибди. Қизчанинг хавотирланиши ўринсиз экан. Онаси уни олиб кетиш у ёқда турсин, ҳатто кидириб ҳам келмади. Ҳозир улар бирга яшашапти. Тўғри, кийим-бошдан, еяр-ичардан камчиликлари йўқ. Отаси барини муҳайе қилади. Лекин у кун бўйи хизматда, набиралар тарбияси билан шугулланиш эса кекса момо зиммасида. Не-не орзу-умидлар билан ўғил ўстириб, қўлимдан юмушимни олар,

бувиси қўлидан чиқиб-кетсам дейман. Жо-он бувижон, онам келса мени бериб юборманг. Менинг сиз билан яшагим келяпти..."

Набирага қўшилиб буви ҳам кўз еш қилибди. Қизчанинг хавотирланиши ўринсиз экан. Онаси уни олиб кетиш у ёқда турсин, ҳатто кидириб ҳам келмади. Ҳозир улар бирга яшашапти. Тўғри, кийим-бошдан, еяр-ичардан камчиликлари йўқ. Отаси барини муҳайе қилади. Лекин у кун бўйи хизматда, набиралар тарбияси билан шугулланиш эса кекса момо зиммасида. Не-не орзу-умидлар билан ўғил ўстириб, қўлимдан юмушимни олар,

Тарихга назар тапласангиз, Шўро даврининг ўша ўқинчи онларида, инсон кадр-қиммати бир пақир бўлган кезларда мингдан ортиқ талантлив шoir, ёзувчи, журналистларнинг ижод намуналарига, шахсиятларига доир тарихий ҳақиқатга кўзингиз тушади. Бу сўз санъаткорлари ўзларининг бой ва ранг-баранг ижодиётлари билан яшаган даврларининг таниқли ва машҳур кишилари ва улкан қаламқашлари бўлганлар. Аммо уларнинг мўътабар номлари бизга, аниқроғи, келажак авлодга нотаниш бўлиб келди. Бошқача қилиб айтганда бу алломаларнинг шахсиятлари ва асарлари халқимиздан яшириб келинди.

Ана шундай бедодликлар гирдобиди оз муддат айланган, кейинчалик ўз йўлини топиб олиб ижодда фаол иштирок этган шoir ва катта педагоглардан бири Эргаш эди.

20-йилларнинг охири ва 30-йилларда маҳоратли лирик шoir ва таниқли журналист Эргаш ўша давр кенг жамоатчилигига яхши таниш эди. 1939 йилдан сўнг унинг сермахсул ижоди, ноёб талантига зил кетиб, тушкунлик томон ога бошлади. Бунинг сабаби, 1939 йилнинг бошларида уни шўроларга қарши, аксилинқилобий гуруҳларнинг Самарқанд "мактаби" вакили, Ботир, Жиғой, Тошпўлат Саъдий кабиларга ҳамтовок сифатида талқин қилинганида эди.

Хўш, Эргаш исми билан ўша давр ўзбек адабиётида ном чиқарган лирик шoir ва таниқли журналист ким эди, деган саволга жавоб қилайлик.

Эргаш Неъматиллаҳон ўғли 1908 йилнинг ёз фаслида қадимий Туркистон, аниқроғи, туркий аждодларимизнинг қўҳна қишлоғи Иқонда, деҳқон-руҳоний оиласида дунёга келди.

Эргаш Неъматилла ўғли дастлабки таълими ўз отаси қўлида олади. Чох китоб ва "Ҳафтияк"ни ўрганади. У 10 ёшга тўлганида эскича илмларни таҳлил эта оладиган, классик ёзувнинг ҳатто қўлёзма нусхаларини ҳам бемалол ўқий ва ёза оладиган бўлади. Шу сабабли ҳам у Туркистон шаҳридаги II босқичли ўрта таълимга тенг мактабни ҳам битади.

Ўғлида илмга бўлган ташналикни, талантни кўрган ота уни изчиллик билан ўқитиш пайига тушади. 1922 йили ота уни етаклаб Тошкентга келади ва 14 ёшли ўғлини "Олмаи" номи билан машҳур бўлган ҳунармандчилик мактабига ўқишга жойлайди. Бу ерда ўймакорлик, дурадгорлик ва китоб муқовалаш каби ҳунарлар ўргатилади. Ёш Эргаш эса муқовасозлик касби бўйича таълим ола бошлади.

1923 йилнинг ездан бошлаб у Маркс номидаги ўрта мактабнинг 8-синфига қабул қилиниб, 1924

йили 9 йиллик ўрта мактабни аъло баҳолар билан битириб чиқади. 1928 йилгача Эски шаҳардаги босмаҳонада муқовасоз ва ҳарф терувчи, ҳатто рус-тузем мактабларида она тили ўқитувчиси бўлиб ишлайди.

Ишлаш фаолияти давомида, яъни 1927 йилдан бошлаб Эргашнинг дастлабки шеърлари матбуотда кўрина бошлади. Унинг "Тоғи напъаси" ва "Тоғи қизи" каби шеърлари "Ёш Ленинчи" ва "Қамбагал деҳқон" газеталарида босилиб чиқади.

1928 йил Эргашнинг ҳаёти қувончли воқеаларга бой бўлади. У Самарқанд Педагогика академиясининг (ҳозирги СамДУ) филология факультетига ўқишга киради ва жумҳурият газета ва журналларида кетма-кет шеърлар эълон қила бошлади. 1928 йилнинг ўзида Эргашнинг 30 дан

Адабиётимиз ҳозир қандай муҳимга эди

ортиқ шеър ва дostonлари босилиб чиқади. Бундай шеърлар сирасида унинг "Тоғи куйи", "Қўқ-қиз", "Йўлда", "Ўйнаб-кулиб" каби мавзу жиҳатидан ранг-баранг, бадий томондан пухта ва таъсирли лирик чекинмалар туради.

1931 йили университетни имтиёзли тугатган талантлив шoir, истиқболли педагог дастлаб Самарқанднинг атроф қишлоқларидаги мактабларда она тили ва адабиётдан дарс бериб юради, бадий ижодини тобора авж олдиради.

Эргаш 1932 йили Тошкентга келиб, бу ерда "Ўздавнашр"да илмий муҳаррир бўлиб ишлайди. Таржима санъатига ҳам меҳр қўяди. У томонидан ўзбек тилига ағдарилган М. Лермонтовнинг "Ўлим", "Яккалик", "Тутқун", "Турли гирдоб ўқтин-ўқтин", "Фаластина бутон" каби кўплаб асарлар бадий юксаклиги жиҳатидан ҳозир ҳам ўз кучини йўқотган эмас.

Унинг журналистика ва таҳрир соҳасидаги маҳорати тобора ўса борди. 1934 йили Эргаш "Ёш Ленинчи" газетаси бош муҳаррири Акмал Пўлатнинг таклифи билан ушбу газетани ишлай бошлади. Бу даврда Эргаш "Севаман", "Биринчи қалдирғоч", "Қурбон" каби икки юздан ортиқ шеър ҳамда "Жўра", "Зарафшон", "Зеби" каби ўндан ортиқ дostonлар яратди.

Эргаш атоқли шoir Усмон Носирнинг маҳоратига ва инсоний фазилатларига ҳамisha қойил қолиб юрарди. Унга садоқатли дўст ту-тинган эди. Унга ўхшатма ва атаб шеърлар ёзарди.

— Мен аниқ биламан, — деб эслайди таниқли болалар шoirи Толиб Йўлдош, — у Усмон Носир билан доим бирга юрарди. У вақтлар биз анча ёш, адабиётга эндигина кириб келаётган бўғин эдик. Шoir Эргаш ижодда Усмон Носирлар қаторига кириб бораётган ҳароратли шoir эди. Ўз сўзида маҳкам турадиган, мисраларни ишонч билан тиза оладиган лирик шoir сифатида яхши маълум эди. Ҳануз эсимда у 1935 йили Усмон Носирга атаб "Ватандош" шеърини ёзган эди. Шу шеърнинг:

"Хижрон ила дарвеш",
Айтинг, дедим у ким?

— Нақшонни ёзувчи,

Кунлар каби қувноқ,

Кунлар каби куйчи.

"Нақшон"ни севаман,

Қалб қони у чиндан,

Гулловчи даврининг

Дostonи у чиндан.

Бу мунг билан оққан,

"Кўз ёши булоқ"мас

Давр кўнглига ёққан

Шодлик тўла бир сас, —

деган сатрлари ҳозир ҳам едимда туради. Шoir Эргаш 1941 йили фашистларга қарши олиб борилган жангга отланиб, оғир ярдор бўлади. Урушдан қайтиб келгач, ўз қишлоғидаги

мактабда ўқитувчилик қила бошлади.

Унинг бой ижодига назар ташлар эканмиз, мўътабар номи билан 1930 йилдан 1939 йилгача 10 та шеърини тўпламлар чоп этилганига шохид бўламиз.

Шoir Эргаш бор-йўғи 46 йил умр кўрди. Бу давр ичида 20 та дoston, 300 дан ортиқ шеър, 20 га яқин бадий асарни ўрис тилидан ўзбекчалаштирган ҳолда чоп эттирган бадий маҳорати юксак, инсоний қиёфаси пок, лирик шoir, яратувчи муаллим ва таниқли журналист эди...

У ўша 30-йилларнинг бедодликларини оз бўлсада бошидан кечирган, ватан урушининг машаққатларини синовдан ўтказган, ўпка касаллиги қийноқларига йўлиқиб, ҳаёт билан 1954 йили хайрлашган эди. Унинг бир олам орзулари ва бажарадиган ишлари ўзбек адабиёти саҳифаларини кўрмай депсинганча қолаверди. Биз эса таниқли шoir ва педагогнинг ёзиб қолдирган бадий баркамол, ғоявий юксак шеърлари, дostonлари ва таржималарига ошуфта ҳолда маҳлиё бўлиб қолаверамиз.

Ҳайдарали УЗОҚОВ,
тил ва адабиёт илмлари номзоди.

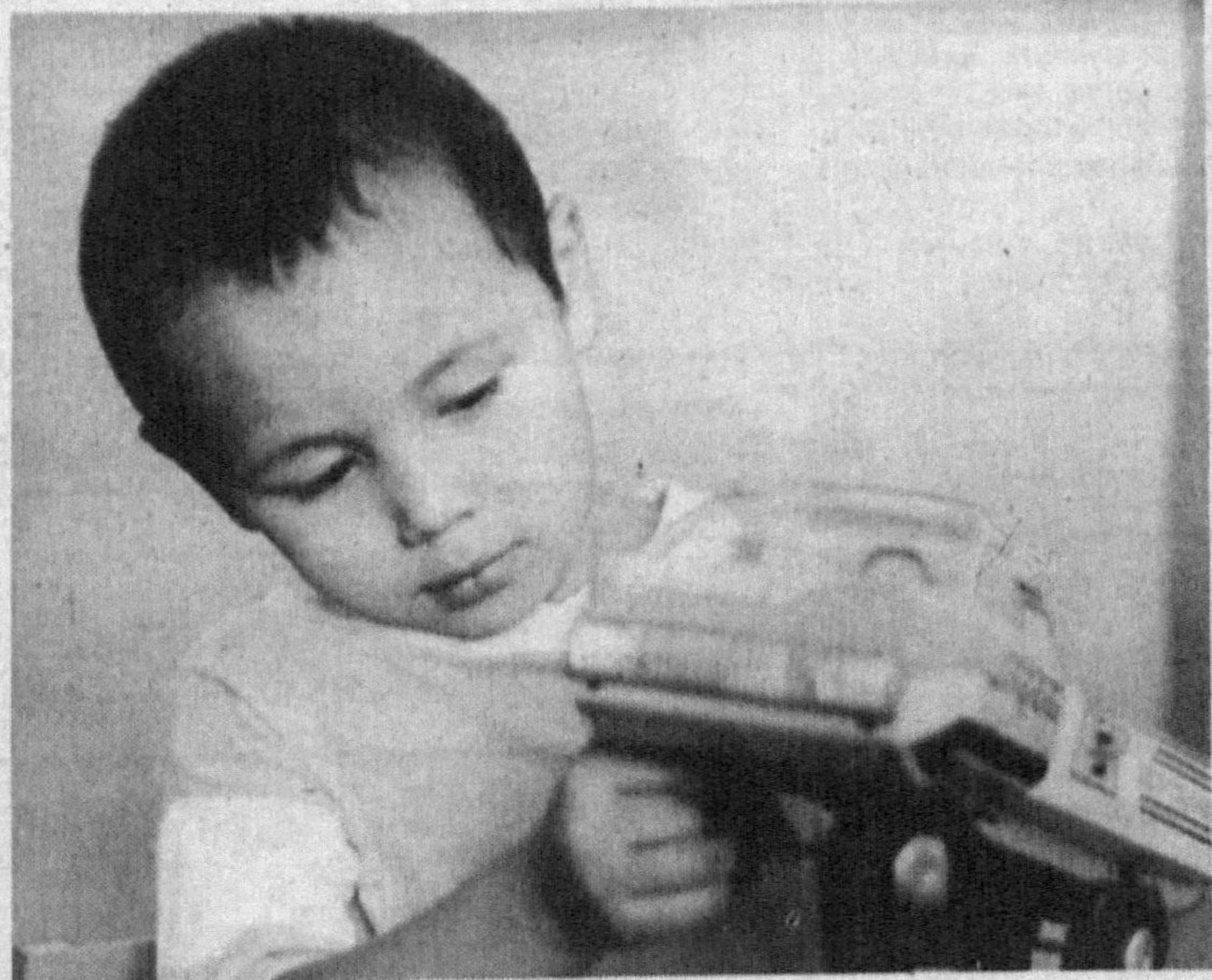
Гап ёшда эмас

Яқинда Андижон шаҳрида бўлиб ўтган вилоят шашка бўйича аёллар мусобақаси бу иборанинг тўғри эканлигини яна бир бор тасдиқлади. Мусобақанинг энг ёш қатнашчиси, Избоскан туманидаги 22-мактабда таҳсил олаётган Дурдона исмли қизалоқ ўзидан катта, тажрибали мусобақадор

опаларини доғда қолдирди.

Ўзига берилган 7 имкониятдан 6,5 очко жамлаб, Андижон терма командаси сафида мамлакат чемпионатида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Шавкат БЕКҚУЛОВ.

— Гилдирағи
тешилибди.

Р. АЛБЕКОВ
туширган сурат.

"Аввал онангни, яна онангни, яна бир бор онангни, сўнгга эса отангни ҳурмат қил". Ҳадисда айтиб ўтилган бу сўзлар онанинг қай даражадаги улуг зотлигини билдириб туради. Фарзанд учун жонини ҳам беришга тайёр онаизорларни қанча ҳурмат қилсак арзийди.

Аммо ана шундай улуг зотлар орасида меҳри тошлари ҳам йўқ эмас...

"ОНАСИ ЙЎҚҚА ЎХШАЙДИ..."

Яқинда муаллимамиз Муҳаббат опа Шерниёзова билан биргаликда вилоятимиздаги болалар уйига бордик. Бу ерда тўрт ешгача бўлган 44 нафар кичкинтойлар тарбияланишар экан. Болалар уйи директори ва тарбиячилари билан болаларнинг ётоқхоналари, ўйинхоналари, ошхоналарини кўздан кечириб, улар учун бу ерда барча шароитлар муҳайе қилинганлигининг гувоҳи бўлдик. Тарбиячиларни улар худди ўз оналаридек севишиб, эркаланишар экан. Бироқ, уларнинг кўзларидаги аллақандай мунг барибир она меҳрига зор эканликларини билдириб турарди.

— Болалар уйи 1972 йилда ташкил қилинган, — деб бизга гапириб бердилар директор Д.Самадова. — Ўшанда у 80 нафар болага мўлжалланган эди.

Авваллари болага саккизта гуруҳда тарбияланардилар. Мустақиллигимиз шарофати билан қадриятларимиз тикланиб, халқимизга ҳам ўзбекона меҳр-шафқат қайта бошлади, десам адашмайман. Чунки бугунга қадар гуруҳла-римиз сони тўрттага

камайд. Бу дегани эса тарбияла-нувчила-римизнинг ярми ўз уйларига, оилаларига қайтишди. Қариндош-уруғлари ўз бағрига олишди. Бу эса ўқсиган, дили ярим бўлиб қолган шунча гўдаклар она меҳрига тўйинади, тўла бахтли бўла олади, деган гапдир.

Опанинг гапи бизни ҳаяжонлантирди. Биз ўзимиз ясаган ўйинчоқлардан укачаларимизга тақдим этдик. Севиниб, биз билан иноқ бўлиб қолган кичкинтойларни кўриб, улар ҳам тез орада ўз хонадонларига қайтишларини тилаб қолдик.

Дилафрўз РАҲМОНОВА,
Маҳлиё ГИЁСОВА,
Қашқадарё вилояти, Шаҳрисабз
шаҳридаги 13-мактаб ўқувчилари.

"Тонг юлдузи" бешигида улғайганлар

Шоирликка ҳавас кўп ижодкорлар каби менда ҳам ўқувчилик пайтимда, мактаб партасидан бошланган. Ҳар гал қўлимга қалам олсам, орзу гулларимнинг келажакда гунчалаб очилишига илк бор сабаб

машқларимдан иккитасини танлаб, ундаги ўзига ёқмаган сатрларни ўчириб, қайтадан ёзди.

— Фикр яхши. Бадийлигини оширдим, — деди у шеърдан кўнгли ёришиб.

Тавсияси билан икки шеъримни

шиқ бўлса, шеър меҳнатда пишиб, гўзаллиги ошади. Ўқувчилар гўзал шеърларингиздан баҳра олса, бу сизнинг омадингиз, Ганижон ука, — деди Султон ака мамнун жилмайиб.

Шеър босилиб чиққач, адабий ходимга миннатдорчилик билдирдим.

— Бош муҳаррир Гани Жаҳонгировга раҳмат айтинг, — тайинлади менга у.

Гани ака эски кадрдонлардек кўришиб табриклади. Сўнг:

— Аввало сизга раҳнамолик қилаётган Муҳаммаджон акангизга раҳмат, денг. Зўр газалчи Мискин домланинг ўғли-я у. Машқ қилаверинг. Оқ йўл сизга! — дея руҳимни кўтарди.

Қалбдаги орзу гулларимнинг илк бор очилишида меҳр сувларини аямаган меҳрибон устозларимни сира унутмайман. "Содда гулларим", "Богбон қалби", "Жийдага осилган беланчак" китобларимдаги сатрларда меҳр сувлари югуриб тургандек.

Гани АБДУЛЛАЕВ.

МЕҲР СУВЛАРИ

бўлган устозлар сиймоси кўз олдимга келаверади.

1950 йиллар... Таниқли журналист ва шоир, адабиёт ўқитувчимиз Муҳаммаджон Қўшоқовнинг болаларбоп қувнок шеърлари, ранг-баранг материаллари айниқса "Ленин учқуни" (ҳозирги "Тонг юлдузи")да тез-тез чиқиб турар, биз бу билан фахрланар эдик. Унинг маслаҳати ва таъсирида мен ҳам шеър ёза бошладим.

Бир кун дарсдан кейин шеърим

"Ленин учқуни"га олиб бордим.

— Она тили ҳақидаги шеърингиз менга ёқди. Аммо ундаги мана шу сўз дағалроқмикан? — деди адабий ходим Султон Қўқонбеков қўлини пешонасига қўйиб, анча бош қотирди. Ниҳоят дағалроғининг ўрнига бошқасини топди.

— Битта сўз шеърнинг равонлигини ошириб юборди-я, — Султон акадан хурсанд бўлиб кетдим мен.

— Темир оловда тобланиб пи-

Агарда юрмай қолсам
Қўрқитишар дўқ билан.

Не илож шу аҳволда
Умр бўйи яшайман.
Кечкурун бир тоғара
Похол сомон кавшайман.

Булут нега
йиғлайди?

Осмондаги булутни
Қаранг, кимдир ўрибди.
Чидолмай аламга
Кўз ёш тўкиб турибди.

Сафартош ШАЙМАРДОНОВА,
Сурхондарё вилояти, Олтинсой
тумани, Вахшивор қишлоғидаги
39-мактаб.

Булбулжон

Қўшларнинг маликаси,
Ҳой сен жажоки қўш.
Безорсан ҳаммага
Кўп ёқасан хўш.
Ҳар тонг анор хоҳида
Кўраман сени.
Билмам сен ҳам эҳтимол
Танирсан мени.
Сен гўзаллик мафтўни,
Гулга қўна қол.
Гулларим очилади,
Сариқ, сафсар, ол.
Кел, мен сени кутаман,
Гулларимга тўй.
Менга эса қуйлашини,
Бир ўргатиб қўй.

Наима ЁҚУБОВА, Наманган
вилояти, Чортоқ шаҳридаги
9-мактаб.

Эшакнинг армони

Ҳайвон дея устимга
Оғир юк ортишади.
Етмагандек ип билан
Белимни тортишади.

Боз устига минишиб
Тинмай урар чўп билан.

(Давоми. Бошланиши ўтган сонда).

Тўсатдан Синдбоднинг остидаги ер қаттиқ ларзага келиб, қимирлай бошлади. Бундан дахшатга тушган Синдбод сакраб уйғондию, бир неча дақиқа нима гаплигини тушунмасдан қараётган бўлиб туриб қолди. Ер тинмасдан тебранар, дарахтлар гурсиллаганича бир-бирларининг устига ағанар, ҳаммаёқ ола-тасир, қий-чув овозларига тўлган эди. Қирғоқ томондан дарганинг ваҳимали овози эшитилди. У: "Эй, йўловчилар тезроқ кемага чиқинлар! Бу орол эмас, катта балиқ экан, ҳозир сув остига шўнғиб кетади! Тезроқ кемага!" — деб бакирарди. Синдбод сакраб ўрнидан турдию, ўша томонга югурди. Йўлда юваётган қирларю, тоғорасини ҳам ташлаб чопиб бораётган Қўқмас кемачани кўрди. У: "Ха, ростдан ҳам бу орол жуда улкан наҳанг балиқ экан, у ухлаб ётганда устига қум тўпланиб, дов-дарахтлар кўкарган экан. Ўт ёққанимизда баданига иссиқ ўтиб уйғониб кетибди, қаранг, жуда қизиг-а", — деди. Нариди Қўқмас кемачи оқсоқланганча пилдираб югурарди. Чамаси у тўс-тўполонда дарахтдан йиқилиб тушганга ўхшарди. Қўқмас кемачи жон-жаҳди билан чопаркан ваҳима билан: "Вой дод, қочинлар! Балик! Наҳанг балик! Ҳозир шўнғиб кетади! Ҳаммамиз гарк бўламыз!" — деб бакириб борарди. Унинг кетидан хурмо тўла халтасини орқалаб олган Абдулҳарис ҳарсиллаб югурарди. Шундай пайтда ҳам у фойдани ўйларди. Бошқа йўловчилар ҳам қозон-товоқларию, бор-будларини ташлаб кемага қараб югуришди. Ким етди, ким етмади — бирдан оёқ остидаги ер қийшайиб, чўқди: наҳанг балиқ бор бўйи билан сувга шўнғиган эди.

Синдбод жуда кўп йўловчилар қатори сув қаърига гарк бўлди. У ўзини босган катта тўлқин остида "Ҳаммаси тамом, энди ўлдим", деб ўйлади, оғзига сув тикилди, нафаси қайтди. Лекин у жон халпиди питирлаб, тўлқинлар

чангалидан ҳалос бўлишга уринди ва минг азоб билан сув юзига чиқиб олди. Баҳрул Мухит ҳамон безовта, ўрқач-ўрқач тўлқинлар у ёқдан-бу ёққа шовуллаб даргазаб чопар, кўпиклар мавжида гарк бўлганларнинг уст кийимлари, буюмлари, ҳас-хашаклар сузиб юрарди. Яқин-атрофда ўзидан бошқа тирик жон кўринмасди. Синдбод чор атрофга чир айланиб кемани

юборди.

Тобора ҳолдан тойиб бораётган Синдбод "Энди ўлишим аниқ", деб ўйлади. Лекин охириги дақиқада яқингинасида сузиб келаётган бир қора нарсасига кўзи тушди, унинг ёғочдан ясалган тоғора эканлигини кўргач суқониб кетди, унга томон сузиб бориб, жон-жаҳди билан ёпишди-да, устига аранг чиқиб олди. Қарасаки, Қўқмас

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ

СИНДБОДНИНГ ЯНГИ САРГУЗАШЛАРИ

Замонавий эртақ

излади ва унинг узокда елканларини бор бўйи билан ёзганча кетиб бораётганлигини кўрди. "Эй, тўхтанлар! Мен бу ердаман, мени олиб кетинлар!" — деб жон-жаҳди билан бакиришга тушди у. Аммо оғзига сув кириб қалқиди, овозини шамол бошқа томонга олиб кетди. Лекин Синдбод умид билан яна бакирди, кема томонга бор кучи билан сузди, аммо кема ундан тобора узоклашиб борарди. У бакира-бакира ҳолдан тойди ва кема ботиб бораётган қуёш шўлғасида уфққа сингиб, кўздан гойиб бўлгунча тикилиб турди. Ниҳоят, кема кўздан бутунлай йўқолгач, алам ва ўкинч билан йиғлаб

кемачининг кир тоғораси. "Эгаси наҳот чўкиб кетган бўлса, эссиз йитит", — деб кўнглидан ўтказди у, лекин бу нажот қайиғини қолдирган дўстидан миннатдор бўлди. Ёғоч тоғора уни аранг кўтариб турар, ўрқач-ўрқач тўлқинлар эса pista пўчоғидай ўйнатарди. Синдбод ўз "қайиғи"ни кема кетган томонга қаратдию, сувда оёғини эшак қилганча суза бошлади, афсуски, кема кўздан бутунлай гойиб бўлганди. Ноилож у тўлқинлар билан олиша-олиша ухлаб қолди.

Эрталаб қуёшнинг ўткир тиглари уни уйғотди юборди. Синдбод шоша-пиша атрофга

қаради. Тўрт томони поёнсиз сув, биронта ҳам жондан асар кўринмасди. Тиккага келган қуёш нурларини аямай сочар, офтобнинг зўрлигидан аъзойи бадани куйгандек ачишарди. Денгиз юзаси сокин, тик этган шабада эсмас, ҳаво ўлгудек дим эди. Синдбод қуёшнинг нурларидан ўзини бироз химоя қилиш учун кийимларини сувга ҳўллаб ёпишиб олди, аммо офтобда куйган баданларига шўр сув тегиб баттар азоб берди. Бунинг устига қорни очди, энг ёмони — ташналик қийнай бошлади. Томоқлари қуриб, лаблари бир-бирига ёпишиб қолди. Энди унинг тақдири осмондаги қуёшу, мана шу бепоён сув қўлида эди. Аммо Синдбод "Бу саёхатга чиқиб бекор қилган эканман", деб афсусланмади. Тақдирга тан бериб, тишини тишига босиб чидади, умидсизликка тушмади. Чошгоҳга яқин бироз ёмғир ёғиб ўтди, у тоғора тубига йиғилган ёмғир сувини ичиб, чанқоғини бироз қондирди, бир пайт тоғорага "шап!" этиб учар балиқ тушди, Синдбод уни офтобга тоблаб, чала пишириб еди. Кечга бориб ҳаво бироз салқинлашди, кечаси эса ҳийла совуқ бўлди, Синдбод ҳаммасига чидади. Осмондаги юлдузларга қараб ўзининг қаерда эканлигини аниқлашга уринди, кундузи "зора бирорта кема ўтса мени пайқармикин", деб қўйлагини қўлида баланд кўтариб силкиб-силкиб турди. Аммо Баҳрул Мухитда оёсийишталик эди.

У ёғоч тоғорага тушиб қилаётган "саёхати"нинг учинчи ё тўртинчи куни узокда, уфқ томонда бир шарпани илғаб қолди: куруқлик! Ер! Синдбод ўз "қайиғи"ни жон-жаҳди билан шу томонга суздирга бошлади. Яна бир кечаю бир кундуз ўтгандан кейин кўринган нарсаси ер эканлигига ишонди ва ўша томонга сузишда давом этди. Ниҳоят, Синдбоднинг тоғора — "қайиғи" минг машаққатлардан кейин баланд ва тик қирғоққа етиб келди. Денгиз бўйида ўсган улкан дарахтларнинг илдиэларига тирмаша-тирмаша куруқликка чиқиб олдию, ўзини ерга таппа ташлаб, хушидан кетди.

(Давоми бор).

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Музаффар ПИРМАТОВ.

Тонг юлдузи

Татвис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН БИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ,
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни»
номи билан чиқа бошлаган.

Газета ҳафтанинг сешанба куни чиқади.

Маълумот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилгоҳ:
700083. ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
МАТЕУОТЧИЛАР ҚЎЧАСИ-32 УЙ
Напр кўрсаткичи: 64563

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137. Буюртма № Г—1002. 14834 нусхада босилди. Ҳажми — 1 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—3.

Босишга топшириш вақти 19.00. Босишга топширилди 19.00.

1 2 3 4 5 6